

SZINÉSZETI KÖZLÖNY.

A vidéki színészet érdekeit képviselő heti szaklap.

Előfizetési feltételek: Egy évre 6 frt, félévre 3 frt.
negyedévre 1 frt 50 kr. egy óra 50 kr.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Előfizetések bármely naptól elfogadhatnak.
Hirdetések jutányos áron számíttatnak. Nyilttér
soroként 15 kr.

A „Színészeti Közlöny” szerkesztősége és kiadóhivatala:
Karczag, hová a közlemények és az előfizetési
díjak küldendők.

Előfizetési felhívás

„SZINÉSZETI KÖZLÖNY”

október-decemberi évnegyedére.

Folyó évi aug. 19-én kiadott felhívásunkban azt mondtuk, hogy a négy havi szünetelés után újra megindult „Színészeti Közlöny” jövőjét a magyar vidéki színészet kezeibe tesszük le. Ha szükségét érzik egy ellenzéki lap fennállásának akkor pártolni is fogják.

Legyen szabad tehát reménylenünk az új évnegyed elején a minél tömegesebb előfizetést, annál inkább mert minden lapnak a fennállhatása, az előfizetési díjak pontos bekdésétől függ.

A „Színészeti Közlöny” előfizetési ára:

1886. október-decemberre (3 óra) 1 frt 50 kr.
október-novemberre (2 óra) 1 „ —
októberre (egy óra) — „ 50 „

Gyűjtőknek, (kik az előfizetési pénzt is beküldik) minden 5 előfizető után egy tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

Az előfizetési pénzek mielőbbi szives beküldését tisztelettel kérjük, hogy a nyomtatandó példányok száma felől, kellően tájékozhatassuk magunkat.

Tisztelettel

A szerkesztőség és kiadóhivatal.

Színészetünk végleges rendezése.

— Eszrevételek Bártfay Antal reformjavaslatára. —

Mielőtt a szóban forgó javaslatot megkezdnök észrevételeinkkel kísérni: ez alkalomból szükségesnek látjuk a színészeti szaklapoknak egymás közötti viszonyaira nézve egy pár megjegyzést tenni. A „Színészeti Közlöny”-ben 8 év alatt számtalan életre való indítvány és javaslat jelent meg, me-

lyekhez a vidéki színészet tagjai e lapok hasábjain annak idején hozzá is szóltak. A másik két szak-kollegánk azonban a „Színpad” és a hivatalos lap, egyszerűen tudomásul vették az illető javaslatok közlését, s hozzászólás helyett, szépen agyon hallgatták. Pedig hát mind a két szaklap velünk együtt, köztudomás szerint egy közös célra törekszik: a magyar színészet felvirágoztatására és jólétének emelésére.

A „Színészeti Közlöny” fennállása alatt több ízben hozzá szolt a másik két szaklap hasábjain napvilágot látott cikkeikhez. A „Színpad” ezt a jó szokást követte, míg hivatalos lap volt, azután is még egy ideig. Később ugyilátszik meddőnek gondolta a vitakozást, vagy belefáradt a küzdelembe, csakhogy egy idő óta hallgat. A „Színészeti Lapja”, mely hivatalos organumként szerepel, beleburkolódik hivatalos köpenyébe és nagy bölcsen hallgat, tudomásul sem véve az egyik vagy másik szaklapban megindított eszméket és javaslatokat. Már pedig ez nem jól van így.

Mert ha kitűzött programunkhoz hiven akarunk eljárni, akkor első sorban nekünk, szaklapoknak kötelességünk a felmerülő javaslatokhoz hozzászólni. Habár mindhármunk más irányban haladunk is, de mindhármunkat egy közös cél vezérel. Ezt tartunk tehát esupán szem előtt, minden más mellétekintetek nélkül, s vállvetve egyesült erővel törekedjünk a közjólét előmozdítására, így lesz üdvös és áldásos működésünk.

*

Mi tehát minden elfoglultság és mellékérdek nélkül vitatárgyává tesszük lapunk hasábjain, Bártfay Antal reformjavaslatát, mely a hivatalos lapban látott napvilágot.

Az előttünk fekvő javaslat minden során megilátszik, hogy írója régen foglalkozhatott ez eszmével, nagy előszeretettel és még nagyobb gond és fáradsággal dolgozott dicsőretre méltó munkáján, mely évek hosszú során át szerzett tapasztalat eredménye. Indokolásai nem felületesekek, hanem meggyőző érvekkel igyekszik bebizonyítani javaslatának kivihetőségét. Ép azért megérdemli, a közfigyelmet és hogy a magyar színészet tagjai, beha-

tóan foglalkozzanak ez ügygel, s a szaklapok hátsólapjain, minél tömegesebben szólljanak hozzá. Igaza van a javaslattevőnek, hogy „merész az eszme, de nem kivihetetlen“, csak összetartás és erős akarat kell hozzá. Az erős akarat csodákat képes teremteni. Ez a mi meggyőződésünk is.

Ha e korszakalkotó javaslat elfogadtatnék úgy a k. ig. tanács, valamint a közgyűlés által, ez esetben a közp. igazgató-tanácsra igen szép hivatás várna, akkor legalább látnók, hogy t e s z is valamit a színügyért, míg most csak a nyugdíjilletékek szigorú behajtását eszközölteti, ezt tartván legelső feladatának.

Bártfay javaslatának alapja ez:

„Az egész ország vidéki színészetének nemcsak szellemi, hanem anyagi (üzleti) ügyeit is legalább három próba évre a Budapesten székelő igazgatótanács vezesse oly formán, hogy 20 társulatot szervezzen s az ezek vezetéséhez szükséges felelős művezető-igazgatókat pályázat útján az igazg.-tanács válaszsza meg, illetve véleményezze részükre a concessiót. Minden bevétel a központba szállíttassék be és minden kiadás innen fedeztessék. Szóval az egész vidéki színészet egy közp. igazgatóság alatt álljon.“

A ki figyelmesen végig olvasta e tervezet főbb pontjait és azok indokolását, elkell ismernie, hogy ezen javaslatot úgy a mint van, általánosságban mindjárt is el lehet fogadni, mert a mi legfőbb, a pénzügyi oldala helyes- alapra van fektetve, mivel a kiadások maximumával szemben, a bevételek minimuma számíttatik, tehát nem a mindent rózsaszínben látó, optimista módjára állapított meg a költségvetés és az anyagi eredmény. A részletezésnél, illetőleg a részletes tárgyalásnál azonban lényegesebb módosításra van szükség.

A vidéki magyar színészet helyzete tarthatatlan, ezen javítani okvetlenül szükséges, mert hovatovább elpusztul színészetünk a vidéken; a létért való küzdelemben a színészet tagjainak ereje kimerül, az örökös bizonytalanság, nyomor és nélkülözés miatt beáll a tespedés, mely rendszeren az erkölcsi halállal jár karöltve.

Bártfay, a színigazgatói rendszert eddigi alakjában egészen elvetendőnek javasolja, mert az igazgató nálunk, — ugymond — jó szerencsében bízva szerződött, a nélkül, hogy társulata szervezésére és fenntartására nézve a megfelelő tőkével rendelkezne. Pedig a pontos gázi az első és elengedhetlen főkéllék, ennek hiányában rendet képzelni sem lehet. Tagadhatatlan, hogy a jelenlegi színigazgatók között is vannak tiszteletreméltó kivételek, nagyobb részt azonban semmi garanciát nem lát a tag, hogy gázsiját megkaphassa, mert az illető igazgatónak nincs egyebe a rajta valónál.

S midőn a javaslat az eddigi színigazgatói rendszert eltörölni ajánlja, egyszersmind egy újabb módrról is gondoskodik, mely által igazgatóink jobb-

jai érdemük szerint élvezhessék fáradoalmas kűködésük jutalmát.

Bizony ma napság nem valami nagy boldogság színigazgatónak lenni. Az igaz, hogy a bevételeket ő kezeli, de a bevételekkel szemben nagyok kiadásai is és így kénytelen zálogok tevésével és drága kölcsönökkel dolgozni s ha egy-egy saison végén átnézi számadásait, azon sajnos tapasztalatra jön, hogy a folytonos küzdelmek daczára, nemhogy haszna lett volna, de alig kereste be mindennapi kenyerét. Haszna legfeljebb a jogdíjas darabok és a ruhatári jelmezek szaporítása volt.

Míg Bártfai javaslata szeriut, a pályázat útján megválasztott I-ső rendű művezető-igazgató kapna havanként 150 frt fixum fizetést, a II-od rendű 120 frtot, a III-ad rendű 100 frtot. Melyik igazgatónak van jelenleg egy hónap alatt annyi haszna?

(Folytatjuk.)

HIREK.

— **Figyelmeztetés.** Figyelmeztetjük és kérjük a vidéki színészet azon tagjait, kik a „Színészeti Közlöny“-nek előfizetői, ugyszintén azokat is, kik tovább is óhajják lapunkat járattni, hogy az októberi helyváltoztatások alkalmából sziveskedjenek velünk új állomásaikat még e héten tudatni, hogy lapunk szétküldésében fennakadás ne történjék.

— **A színigazgató** urakat és a vidéki színészet tiszteit tagjait kérjük, az új évnegyedben lapunkra előfizetni és részére előfizetőket gyűjteni. A „Színészeti Közlöny“ kizárólag a vidéki színészet érdekeit képviseli már 8 év óta kitarással és lelkiismeretesen. Legyen szabad tehát reménylenünk a tömegesebb anyagi támogatást, mert a pártfogástól függ lapunk fennállhatása.

Temesvárt a bérlet rosszul ütött ki. Mindössze hat zártszék kelt el és páholy se sokkal több. Leginkább a magyar családok mutatnak botránys közömbösséget a magyar színészet iránt. Különben tavaly is — a nagy lelkesedés közepette, — csupán 12 zártszék és összesen 18 páholy volt kibérelve.

— **Babos Károlyt**, a 10 év előtt megboldogult „Szini Világ“-nak volt szerkesztőjét e napokban a bpesti sajtóbiróság elítélte. Babos ki jelenleg pestmegyei irnok, a Görgei rehabilitációja idejében, a „Függetlenség“-ben, Mikár Zsigmond, volt honvéd főhadnagy ellen egy sértő cikket írt. E miatt Mikár, rágalmazás és becstelenséért sajtópert indított Babos Károly ellen, kit az esküdtszék 200 frt pénzbüntetésre, ezenkívül az eljárási és perköltiségek megfizetésére ítélte.

— **Nagyváradon**, szept. 29-én végezték be a nyári színiévadot, mely után a társulat Aradra ment. Krecsányi Ignác színigazgató, kérvényt nyújtott be Nagyvárad városához, hogy a színiévad jövő évre is az ő társulata foglalhassa el.

— **A székesfehérvári** színpártoló egyesület, Komlós József színigazgatónak 500 frt előleget adott, hogy megkönnyítse társulatának az odamenetelét.

— **Deésről** írják lapunknak, hogy az új színház építése korszerű és kényelmes. Szabad térben áll minden oldalról. Belső berendezése a színház építészet legújabb szabályai szerint történt. A nézőtér 800 embert képes befogadni. A vállalkozó igazgatónak, a megállapított helyáronkon alul lehet, de feül nem szabad árakat kitűzni. A színház belső berendezése készen van, jelenleg a kárpitos munkákat végzik, melylyel azonban csak november 1-jére lehetnek készen, mivel a vállalkozó kárpitos Budapesten esőbe jutott s az új vállalkozó kárpitos csak nov. 1-re készülhet el és így a színház megnyitása is nov. 1-re halasztott.

— **A soproni színházat**, Somogyi Károly szinigazgató szept. 26-án akarta megnyitni, de minthogy az új tagok ez időre nem érkezettek meg, tehát a megnyitói előadás okt. 2-án tartott meg. Szinre került „Budavár bevétele”, 3-án „Felhő Klári”, 4-én „Sötét pont”. A bérlet várakozás felül sikerült. Megközelíti a haterzet. Még a tősgyökeres német családok is tömegesen béreltek. E kedvező előjelek után ítélve, Somogyinak jó saisonra van kilátása Sopronban.

— **Déván**, okt. 2-án figyelmet keltő országos ünnepély volt; ugyanis e napon nyitották meg díszes közönség jelenlétében, a társadalmi uton 15,000 frtnyi áldozattal létesített redoutot, mely ott állandó színház jellegével is bír. Az ünnepélyen volt szavalt, hangverseny, melyben az ottani dalárda is részt vett. Este az egész megye részvételével táncmulatság s másnap műkedvelői előadás tartott. A tulajdonképeni színházat Polgár Károly szintársulata fogja megnyitni, valószínűleg okt. 9-én.

— **A szegedi színház** megnyitása, okt. 2-án ment végbe. Tisza Kálmán miniszterelnök megérkezése után a 46. gyalogrezd zenekara eljátszotta Kéler Béla ünnepi nyitányát, s ezután a függöny felgördült. A színpadon megjelent Nagy Ibolyka kedves alakja s az ő szépen csengő, szívhez szóló hangjával elszavalta Csiky Gergely ünnepi prologját. Viharos taps zuhdott fel a költemény után és Nagy Ibolyka kisasszonynak háromszor kellett a lámpák előtt megjelennie. Kapott egy gyönyörű babérszörut a város színeit viselő szalaggal s a következő fölirással: „Nagy Ibolyka kisasszonynak — 1886. okt. 2-án, Szeged város közönsége.” Ez után következett a bemutatás-előadás, összeállítva drámai, népszimf- és operett-részletből úgy, hogy be lehessen mutatni a társulat egész előadó személyzetét. Először szinre került Jókai „Arany ember”-ének 4-ik képlete. A szereplők igen szépen oldották meg föladataikat s különösen Tolnainé D. Rózsa (Noemi) tűnt ki pezsgő kedélyével és átgondolt, szép játékával. Ezt követte a „Csikós” 1-ső felvonásának változása, Andris bojtár szerepében Egri-vel. Egri rég kedvence a szegedi közönségnek, a mely őt, mikor megjelent, zajos tapsokkal fogadta. Mellette kitűnt Fratta Vilma (Rózsi). Végül szinre került a „Koldusdiák”, Milöcker operettjének első fölvonása, a melyben társulata énekes személyzetét mutatta be Aradi Gerő igazgató. A főszerepet Liptai Laura (Simon), Fratta Vilma (Laura), Margó Zelma (Broniszlava), Balog (Iván) énekeltek szép sikerrel. Általában az egész előadás zajos sikert aratott.

— **A nemzeti színházban** a következő darabokat tűzték ki előkészültre: Egy párisi regény. Erdő szépe. A párisi. Kendi Margit. A művész neje (először.) A várom (először.) Petneházi. Georgette. Érdék nélkül. Virág-fakadás. A telefon. Ez utóbbi négy darab is először fog szinre kerülni.

— **A népszínház igazgatósága** a következő darabokat nem fogadta el előadásra, u. m. A falu leánya, Nemzetes ur unokái. A cseh trombitás leánya, A Kossuth világból, Nótárius Panni, A bíró menyé, Anyja vére, Akét Ramóczy, Marino Faliero, A zsebmetszők, Az elvesztett gyermek. Szerzők kéziratokat a titkári hivatalban átvehetik.

— **Nagy-Enyeden**, a közönség részvétlensége még most sem változott kedvezőbbre. Az „Ördög pirulái” látványosság sem vonzott a rendezésnél nagyobb közönséget. Anyagilag véve még a legjobban sikerült Kovacsicsné Sarolta jutalomjátéka „Charlotte kapitány” énekes vígjáték, okt. 3-án nagy népünnepélyt rendezett a szintársulat a sétatéren. Zoltán Gyula szinigazgatót nagy zavarban hozta a deési új színház megnyitásának elhalasztása nov. 1-sőre, mert mint majd minden szinigazgató, ő is, a téli bérletre számított, a közbejött akadály miatt, azonban a bérlet gyűjtést sem kezdhetette meg Déésen, minélfogva igen megnövekedett helyzete s nagy küzdelmébe került elmenő tagjainak kielégítése és az új társulat összehozatala. No de azt hisszük, hogy Zoltán veszteségeit, a deési közönség pártolása helyre fogja pótolni.

— **Szerződöttesek**. Hatvani Tombor Aladár karmester Bács Károly szinigazgatóhoz szerződött: — Veseleányi Antal és neje Püspöki Anna, Polgár Károly szintársulathoz. — Tischler Béla Somogyi Károly szinigazgatóhoz. — Ács Irma, Besenyei Lajos, Makay Zsigmond, és neje, Vihari Elemér, Pásztor János és neje, Zoltán Gyula szinigazgatóhoz szerződtek.

— **A székesfehérvári színevadot**, Komlós József szinigazgató, okt. 16-án szándékozik megnyitni nagy ünnepélyességgel.

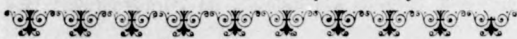
— **Iglón**, Miklós Gyula szintársulata közkedveltségnek örvendő és meleg pártolásban részesül. Az igazgató mindent elkövet a közönség műgényeinek kielégítése végett; a legújabb darabokról gondoskodott s okt. 1-től önálló zenekart szervezett. Bányai János 20 éves színészi jubileuma jól sikerült, mely alkalommal szinre került a „Tunikás leányok” életkép. — K. Molnár Gizella javára „Zilah herczeg”, Kelemen Imre jutalmául pedig Rip van Winkle operette adatott elő. A társulat már csak rövid ideig működik Iglón, azután átmegy Lőcsére, a hol már két év óta nem volt magyar színészet.

— **Tisza-Roffról**, Jáni és Erszényes konzorcziuma Ó-Kanizsára megy át legközelebb, a hol meglehetősen szám bérletre van kilátás.

— **Késmárkról** Sággy-Dálnoky-féle konzorcziom, mielőtt téli állomását elfoglalná néhány előadás tartása végett Szolnokra utazott, a hol kielégítő pártolással találkozott.

— **Rövid hírek**. A pozsonyi új színház színpadi gépezeteit, Galó György, a budapesti népszínház zseniális főgépésze készítette. — A kolozsvári színházban, a téli évadot okt. 1-én nyitották meg Csiky „Petneházy”-jával. Az első operai előadás „Tell Vilmos” volt.

— Sardou „Georgette“ új színműve, okt. 8-án került először színe a nemzeti színházban. — Gerőfiné Ika, a télre Bács Károly színigazgatóhoz szerződött Nyitárára, a hol még soha sem volt. — Brassóban, Dancz Lajos színtársulata, Nagy-Szebenből keresztül utazólag, hat előadást rendezett, melyek anyagilag jól sikerültek. Dancz eltávozta után, a német színtársulat tti fel sátorfáját Brassóban. — Kun-Szt.-Mártonból, Tiha nyi Endre, a Csiszér-féle konzorcium sokoldalu színésze, 8 heti hónapig gyakorlatra mint utjonek okt. 6-án berukkolt. — A nemzeti színházban, Jókai új drámája „Keresd a szived“ november hóban került színe. — Késmárkról, a Ságly féle konzorcium néhány előadásra Szolnokra ment, innen egyenesen Nagy-Beckerekre utazik a társulat. — Balassa és Ujvárosi társigazgatók Nagy-Szalontáról e napokban Szilágy-Somlyóra viszik társulatukat, a hol az okt. és nov. hónapokat akarják eltölteni.

Színtársulatok állomáshelyei.

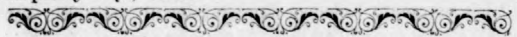
Igazgatók:

Aradi Gerő, Szeged; — Bács Károly, Léva; — Balog Árpád, Sümeg; — Balassa Károly és Ujvárosi Albert, Nagy-Szalonta; — Bárdi Károly, Nyiregyháza; — Bánfalvi Béla, Tornalja; — Csóka Sándor, Kolozsvár; — Dancz Lajos, Brassó; — Gáspár Jenő, Küla; — Irsai Zsigmond, Nagy-Atád; — Jakab Lajos, Kassa; — Komlói József, Szarvas; — Kövessi Albert, Losonez; — Krescsányi Ignác, Arad; — Nagy Vincze, Debreczen; — Pesti Ihasz Lajos, Szolnok-Abony; — Polgár Károly, Déva; — Polgár Gyula, Nagy-Borosnyó; — Somogyi Károly, Sopron; — Tordai Gyula, Tisza-Polgár; — Ö. Völgyi József, Hátszeg; — Zoltán Gyula, Nagy-Enyed.

Konzorciumok állomáshelyei.

Andrássy Mihály és Bogya Alajos, Vág-Ujhely; — Aranyosi Gyula, Bodrogfi László és Krasznai Andor, Duna-Földvár; Miklósi Gyula Igló; — Bodrogfi Dénes, Csiszér Kálmán és Szigethi Géza, Kun-Szt.-Márton; — Breznai Géza, Ditrői Mór és Sztupa Andor, Szabadka; — Dálnoky Gaál Gyula, Krémer Sándor, és Saághi Zsigmond, Szomolnok; — Deák Ferencz, Komlói Gyula és Krescsányi Katalin, Monor; — Erszenyves István, Hevesi József és Jáni János, Tisza-Roff; idősb Bokor József és Kárpáthy Gy., Erd.

Megbizások tára.

Keresünk:

egy elsőrendű állandó színházhoz: egy jó anyaszínésznőt, egy betanult tenort és egy bassista kardalost, továbbá egy ügyes színlaposztót, kelékest.

Ajánlkozik

egy karmester 80 frt gagera.

Vegyes.

A költők a színpadon.

Ember tragédiájában Madách a költők és az Ádámot játszó színész.

Madách: „Mért jársz utánam? A férfinak, a vi-

lág urának, más dolga van, mint a hiu enyelgés.“

Színész: Mért jársz a férfiak után, férfinak a világ urának, más dolga is van, mint az asszonyok után járni. (Persze a paradicsomban mikor még csak egy férfi és egy asszony volt.)

Madách: „Én, ki egy Aspáziát tarték karomban, ezt öleljem?“

Színész: Mit? én ezt az aspis kigyót öleljem? Olyan nincs. (Nagy léptekkel körül sétálja a színpadot.)

*

„Meluzina, a szép hablaány“-ban a költő és a színész.

Költő: „A tenger borzalmas szépségével“ . . .

Színész: A tengerszörös, borzasztó szörnyei nek állatjaival . . .

*

Krisztust csak egyszer feszítették keresztre, de a színműíró költővel annyiszor teszik ezt, a hányszor a darabját eljátszák.

CSARNOK.

Nevezetebb események időszámítása.

A világtörténelemből.

Homer született	Kr. e. 1000.
Róma alapítottott	" " 753.
Socrates meghalt	" " 399.
Julius Caesar halála	" " 44.
Az első római császárság	" " 30.
Az első római császár Konstantin trónra lépett	Kr. u. 306.
Mohamed futása (a mohamad időszámítás első éve)	" " 628.
Az első óra készült	" " 822.
Az első kereszties hadjárat	1090—1096.
Az iránytű használata	1181.
Az arab számjegyek behozatala	1202.
Habsburgi Rudolf császár lett	1273.
Az első ágyu használata	1347.
A könyvnyomtatás feltalálása	1440.
II. Mohamed elfoglalta Konstantinápolyt	1453.
Luther 95 hittétele (Reformáció kezdete)	1517.
A Bertalan-éj	1572.
A láteső feltalálása	1608.
A 30 éves háboru kezdete	1618.
A légsúlymérő feltalálása	1642.
Az angol köztársaság	1649.
Az első zongora készült	1711.
A villámhárító feltalálása	1759.
Lengyelország felosztása	1772.
Az északamerikai köztársaság kikiáltása	1773.
A léghajó feltalálása	1782.
A légszesz-világítás behozatala	1787.
A Bastille lerombolása (Francia köztársaság)	1789.
XVI. Lajos király és Antoinette királynő lefejeztetése	1793.
A lengyel felkelés Kosciusko alatt	1794.
Az első lánchíd elkészült Amerikában	1796.
Washington meghalt	1799.
A távirás feltaláltott	1799.
I. Napoleon császár lett	1804.
Az első gőzhajó vízre ment	1811.
Az első vasut meginđült	1825.
A telefon feltaláltott	1861.
A német császárság újból kikiáltott	1870.
Románia királysággá lett	1880.
Szerbia királysággá lett	1882.

Felölös szerkesztő:

Bathory Románcsik Mihály.